

Där politiken är livsavgörande

Svenska Dagbladet den 26 december 2025

I början av året tillbringade mina döttrar och jag tillbringade en tid i Kenya. Vi åkte på safari och såg de röda elefanterna i Tsavo. Tittade på Kilimanjaros snöklädda topp. Vi njöt på stranden i Diani. Iklädde oss dykarutrustning och dök med jättesköldpaddor i Indiska oceanen. Resan var definitivt en av årets höjdpunkter, men också något som manade till eftertanke och reflektion. Förutom att åka på safari stannade vi också en vecka i huvudstaden Nairobi. Där besökte vi många av de delar av staden där de välbärgade, och de flesta turister, håller till. Men vi tillbringade också tid i slummen.

Totalt bor 60 procent av Kenyas befolkning i slumområden, och det största området ligger i Kibera, precis utanför Nairobi. Här bor 250 000 människor i skjulliknande byggnader. Bara 20 procent av de boende har tillgång till elektricitet och fram tills för några år sedan var en promenad med en hink till dammen i Nairobi det enda sättet att få vatten. Där är vattnet smutsigt och hälsovådligt, och det var därför ett stort framsteg när två vattenledningar tillkom i Kibera. Dessa finansierades till stor del av utländskt bistånd och möjliggör nu för Kiberas invånarna att, till ett relativt rimligt pris, köpa rent vatten.

Jag och mina döttrar kunde få en inblick inte bara i turisternas Nairobi utan även i slummen eftersom vi hälsade på en kollega till mig. Berber Kramer är doktor i nationalekonomi och arbetar med frågor kring matförsörjning, hushållning och klimat i utvecklingsländer. Sedan några år är hon stationerad i Nairobi och vi hade därför möjlighet att genom henne lära känna de vänner och bekanta hon har i Kibera.

När vi var på besök var Nairobi och Kibera i stark förändring. En av anledningarna till detta var Donald Trump och det faktum att en av hans första exekutiva ordrar efter tillträdet handlade om en nedläggning av USAID, den amerikanska organisationen för internationellt bistånd. Innan det lades ner hade USAID en total budget på ungefär 35 miljarder dollar och över 10 000 anställda baserade i ett 60-tal länder – alla betydligt fattigare än USA – arbetade för att göra världen till en något bättre plats för dem som har det svårast. Organisationer och projekt i över 130 länder stod som mottagare av amerikanskt bistånd i olika former.

Berber Kramer och hennes vänner kunde berätta hur det ser ut på plats, i ett land som Kenya, när sådan hjälp plötsligt försvinner. Även om Kenya inte återfanns på topplistan över mottagare av amerikanskt bistånd (där hittade man i stället länder som Ukraina, Etiopien och Afghanistan, och områden som Gaza och Västbanken) var effekten tydlig.

Redan någon dag efter den meddelande nedläggningen var det betydligt mindre trafik på Nairobis vägar – ett tydligt tecken på minskad ekonomisk aktivitet. Och sedan dess har det fortsatt. Färre västerlänningar, mindre pengar och mer kaos – inte minst i slummen. Hälsoläget har försämrats för de fattigaste – inte minst har till exempel kampen mot hiv och aids (där den tidigare amerikanske presidenten George W Bush var en av anförarna) tagit många kliv bakåt.

När vi lever i en värld där det, som nu, känns som att mycket går åt fel håll, kan det vara lätt att misströsta och känna apati. Att känna att "alla politiker är ändå likadana, det spelar ingen roll vem vi stödjer och hur vi röstar". Men om det är något som vi kan lära oss från 2025 är det att politik visst spelar roll. En stor roll. En livsavgörande roll. För det är inte bara i Kenya som läget blivit sämre för de allra fattigaste utan i stora delar av världen.

I statistiken syns det bland annat på att år 2025 prognostiseras bli det första året på över ett kvartssekel där dödligheten ökar bland barn under fem år (denna prognos gör bland annat av Gates Foundation). 2024 var det 4,6 miljoner barn som dog vid en ålder av fem år eller yngre – i år beräknas det ha blivit 200 000 fler. Det är fler saker än vem som sitter i Vita Huset som har förändrats under året och det går naturligtvis inte att dra slutsatsen att Donald Trump är ensam ansvarig för den ökade globala barnadödligheten. Men om Trump inte hade blivit vald till president igen hade USAID med största sannolikhet funnits kvar och då hade läget i världen sett annorlunda ut.

Johanna Möllerström